

Politici, ambtenaren en bestuurders begrijpen steeds slechter hoe kerken functioneren

Politici, ambtenaren en bestuurders begrijpen steeds slechter hoe kerken functioneren. Dat constateert het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO), die 31 christelijke en joodse kerkgenootschappen vertegenwoordigt.

Eline Kuijper

🕒 3 maart 2020, 19:33

Vrijwilligers die in de kerk met kinderen werken, kunnen gratis een Verklaring Omtrent Gedrag aanvragen, dankzij het CIO.

(beeld GKv Leidsche Rijn)

► UTRECHT

Het is iets van de laatste jaren, zegt secretaris van het contactorgaan Daniëlle Woestenberg. Zij heeft namens het CIO contact met overheidsorganisaties zoals de Tweede Kamer, gemeenten en de Belastingdienst. Ze merkt dat politici, ambtenaren en bestuurders steeds minder kennis hebben van bijvoorbeeld de bijzondere rechtspositie van

kerken. Ze zijn een eigen rechtspersoonlijkheid, een klasse apart naast verenigingen en stichtingen, en mogen hun eigen regels bepalen, waar de overheid hen aan houdt.

‘Voorheen had men nog wel ergens in het leven te maken gekregen met het christendom. Mensen waren christelijk opgevoed, gingen misschien naar een zondagsschool of kwamen er in het onderwijs of via sociale contacten mee in aanraking. Ik begin nu te merken dat mijn generatie – ik word veertig – niet meer weet waar het over gaat als je het over de kerk hebt.’

Het voordeel is er minder vooroordelen leven, of weerstand tegen wat met geloof en kerk te maken heeft, zegt Woestenberg. ‘Maar de keerzijde is dat we steeds moeten uitleggen. Men weet bijvoorbeeld veelal nog wel dat de kerk iets met de paus te maken heeft, maar de woorden scriba of classes zegt lang niet alle mensen iets. Laat staan dat ze weten dat elke kerk een bestuursstructuur heeft: de Rooms-Katholieke Kerk is top-down georganiseerd, maar protestantse kerken hebben allemaal eigen structuren.’

Het gebrek aan kennis bij overheden kan grote gevolgen hebben, legt Woestenberg uit. Een praktisch voorbeeld is de digitale communicatie met de overheid. Voor burgers loopt dat via hun burgerservicenummer en hun DigiD. Bedrijven, verenigingen en stichtingen hebben een nummer van de Kamer van Koophandel, waar ook de bestuursleden als rechtspersoon bij vermeld staan. Zij kunnen via het inlogstelsel eHerkenning communiceren met de overheid. Maar bij kerken ligt dat anders. Als zij hun bestuursleden zouden vastleggen bij de Kamer van Koophandel, gaat dat in tegen de regel dat persoonsgegevens waaruit iemands geloofsovertuiging kan worden opgemaakt, extra beschermd moeten worden. Bovendien is het bij ieder kerkgenootschap weer anders geregeld als het gaat om de rechtspersoon. De Oud-Katholieke Kerk is op landelijk niveau één rechtspersoon, terwijl de Rooms-Katholieke kerk dat per parochie heeft geregeld. En in de meeste protestantse kerken zijn ook de lokale kerkgemeenschappen een eigen rechtspersoon.

Vrijwilligers van de crèche kunnen gratis een Verklaring Omtrent Gedrag aanvragen, dankzij inspanning van het CIO. - beeld Jaco Klamer

Tot op een bepaalde hoogte is de eHerkenning nu geregeld. Kerken die zijn aangesloten bij het CIO zijn op lokaal niveau ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, en kunnen digitaal communiceren met de overheid. Maar voor veel zaken is eHerkenning op een hoger veiligheidsniveau nodig, waarbij ook persoonsgegevens van een bestuurder worden gekoppeld aan het nummer en dat is nog steeds een probleem, zegt Woestenberg. 'Dat is nodig om bijvoorbeeld subsidie aan te vragen voor asbestverwijdering, zonnepanelen op het dak te plaatsen, of loonbelasting aan te geven voor mensen die in dienst zijn.' Wat met de eHerkenning op veiligheidsniveau één wel kan, is gratis een verklaring omtrent gedrag (VOG) aanvragen voor vrijwilligers die met kwetsbare mensen werken. 'Dat zijn mensen die op de crèche werken, huisbezoeken doen of jeugdkampen leiden. Alle kerken die bij het CIO zijn aangesloten kunnen zo'n VOG gratis aanvragen. Dat scheelt, want een VOG kan veertig euro per stuk kosten. Maar dan gelden er wel voorwaarden, dezelfde als in de sport en vrijwilligerszorg: er moet een vertrouwenspersoon en een gedragscode zijn en het preventieve beleid moet op orde zijn.'

Woestenberg vindt het kwalijk dat de overheid minder kennis heeft van kerken, omdat die juist zo veel toevoegen in de samenleving. 'Kerken leveren zo veel vrijwilligers, die heel belangrijk zijn voor de wet maatschappelijke ondersteuning. En bij de vluchtelingenproblematiek geldt hetzelfde. In deze

individualistische samenleving is de collectiviteit die kerken bieden juist van toegevoegde waarde. In kerken is aandacht voor mensen in de marge, is er plek voor als het leven niet fantastisch gaat. Kerken hebben een belangrijke rol te spelen.’
<